

บทเรียนการจัดการเรียนรู้
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โรงเรียนบ้านเปล

บทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โรงเรียนบ้านเปล

ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

มูลนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย

๓๗๑.๓๙
ส ๖๙๑ บ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

บทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนบ้านเปล, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๘

๓๗ หน้า

๑. การเรียนรู้ ๒. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการเรียนรู้
๓. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ๔. ชื่อเรื่อง

บทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในโครงการตาม
พระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนบ้านเปล

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ ๓/๒๕๕๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑

ตุลาคม ๒๕๕๘

จำนวน

๑,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๗๑๒๓ ต่อ ๒๔๔๒

โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๑๑๒๙

Website: <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

เลขที่ ๙๐/๖ ซอยเจริญสุขนิทวงศ์ ๓๔/๑ แขวงอรุณอมรินทร์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๔-๓๒๔๙, ๐-๒๔๒๔-๓๒๕๒

โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๓๒๔๙, ๐-๒๔๒๔-๓๒๕๒

คำนำ

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๕ รอบ ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงสนับสนุนให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และมูลนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย ดำเนินการ ถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในโครงการ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ แด่พระองค์ท่าน ซึ่งโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำรินี้ ได้นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติมาเป็นเวลานานกว่า ๓๐ ปีแล้ว โดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรม ในโครงการตามพระราชดำริฯ ส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ความขยัน อดทน อดออม ซื่อสัตย์ มีจิตใจเอื้อเฟื้อ มีทักษะในการทำงาน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

เอกสารฉบับนี้เป็นผลของการถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านเปล อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๑ เป็น ๑ ใน ๘ ของโรงเรียนเป้าหมาย สาระจากการ ถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นกระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน ชุมชน ภาครีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน จนประสบความสำเร็จในการปลูกฝังคุณลักษณะ ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ และคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ร่วมถอดบทเรียนและสังเคราะห์ผลจากการถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ฯ ในครั้งนี้ ขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ชุมชน และภาครีเครือข่ายที่ให้ข้อมูลจากพื้นที่ทั้ง ๘ โรงเรียน สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้า อ้างอิง ขยายแนวคิด และต่อยอดการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคมในวงกว้างต่อไป

(นายกมล รอดคล้าย)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

ความเป็นมาและลักษณะเด่น	๑
การจัดการศึกษาพร้อมการสงเคราะห์	๒
การฝึกอาชีพ	๓
การดำเนินงานของโรงเรียน	๔
พื้นฐานการพัฒนาของโรงเรียน	๔
การพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริฯ	๔
การพัฒนาโรงเรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๘
ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๘
วิธีการดำเนินงานของโรงเรียน	๙
การบริหารจัดการ	๙
การจัดการเรียนการสอน	๑๐
การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	๑๒
กลยุทธ์การติดตามกำกับดำเนินงานของภาคีเครือข่าย	๑๔
การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา	๑๔
การขยายสู่ชุมชน	๑๕
ผลลัพธ์จากการดำเนินงานของโรงเรียน	๑๖
ผลลัพธ์ที่สะท้อนจากตัวผู้เรียน	๑๖
ผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและโรงเรียน	๑๗
ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้ปกครองและชุมชน	๑๙
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๑๙
ความยั่งยืนของโครงการ	๒๔
แนวคิดเรื่องศูนย์การเรียนรู้	๒๖
เรื่องเล่าความสำเร็จ	๒๘
ภาคผนวก	๓๒

บทเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โรงเรียนบ้านเปล
ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑

ความเป็นมาและลักษณะเด่น

โรงเรียนบ้านเปล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑ ตั้งอยู่ที่ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๓ งาน ๕๒ ตารางวา ปัจจุบันเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน ๖๖ คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาล ๓ ขวบถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีครู ๖ คน มีพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวอีก ๓ คน ประสบการณ์เป็น ครูตั้งแต่ ๑๐ ปี - ๓๖ ปี โดยมีครูที่มีประสบการณ์เป็นครูมากกว่า ๓๐ ปี ถึง ๔ คน

โรงเรียนบ้านเปล จัดตั้งขึ้นโดยความคิดริเริ่มและการเสียสละ ทั้งกำลังทรัพย์และกำลังกายของชุมชนชาวบ้านเปล ภายใต้การนำ ของนายดอโรเซะ ยะโก๊ะ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ทางราชการเริ่มจัดสรร งบประมาณให้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เพื่อสร้างอาคารเรียนใหม่ให้แทน อาคารเรียนชั่วคราว

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ โรงเรียนบ้านเปล ได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งในจังหวัดนราธิวาส มีโรงเรียนในโครงการ ตามพระราชดำริฯ จำนวน ๑๔ แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะ กรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน ๑๔ แห่ง รวมทั้งหมด ๒๘ แห่ง

สภาพของชุมชนโดยรวม ซึ่งเป็นบริบทที่โรงเรียนใช้เป็นฐาน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้รับการยอมรับจากชุมชน และ ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษา ดังนี้

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะพื้นที่ราบ ประชากรประมาณ ๕๐๐ คน ในบริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนมี อาชีพรับจ้าง อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกร ส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดย ทั่วไป คือ ดิเกฮูลู อนุชาติ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลักเป็นเกษตรกร หรือรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ฐานะทางเศรษฐกิจรายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปีประมาณ ๕๔,๐๐๐ บาท ส่วนหนึ่งไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัดและประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัว ต้องอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ และจากการที่ผู้ปกครองเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส

สภาพดังกล่าวมิได้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะครู ผู้บริหาร บุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียน และภาคีเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานสนับสนุน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน จึงทำให้โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาโรงเรียน จนมีลักษณะเด่นที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่

การจัดการศึกษาพร้อมการสงเคราะห์

เนื่องจากนักเรียนของโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาส และประมาณร้อยละ ๕๐ ของนักเรียนทั้งหมดเป็นเด็กกำพร้า ด้วยสาเหตุหลายประการ โรงเรียนจึงต้องทำหน้าที่ทั้งการพัฒนาและการสงเคราะห์ไปด้วยพร้อมๆ กัน ดังมีตัวอย่างที่ครูเล่าว่า

“ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โรงเรียนพบว่า นักเรียนที่ภาวะทุพโภชนาการ (มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์) มีจำนวนมาก คือ จำนวน ๑๘ คน จากนักเรียนทั้งหมด ๘๖ คน ดิฉันได้ค้นหาสาเหตุของการเกิดภาวะทุพโภชนาการ พบว่า นักเรียนถูกทิ้งให้อาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีอายุมากแล้ว เนื่องจากพ่อแม่ต้องไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย บางครอบครัวถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ขาดผู้ปกครองที่คอยดูแลเอาใจใส่ จึงส่งผลให้ไม่รับประทานอาหารเช้าก่อนมาโรงเรียน ช่วงแรกดิฉันแก้ปัญหาโดยการร่วมกับเพื่อนครูบริจาคเงินเป็นค่าอาหารให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อนำมาประกอบเป็นอาหารเช้าให้รับประทานที่โรงเรียน จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระองค์ทรงเห็นความสำคัญในการดูแลด้านโภชนาการของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง” และ

“เมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๔ ได้มีนักเรียนซึ่งเป็นเด็กกำพร้าและด้อยโอกาส ซึ่งได้ย้ายมาอาศัยอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าและด้อยโอกาสบ้านเปล โดยมีผู้ดูแลเด็กเพียงคนเดียวที่เด็กๆ เรียกว่า ‘อาบะฮ’ หมายถึง ‘พ่อ’ สถานเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ ๔๐๐ เมตร นักเรียนย้ายมาเรียนที่โรงเรียนจำนวน ๓๓ คน มีทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย เข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล ๑ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ นักเรียนส่วนใหญ่หน้าตาไม่สดใส ซีด เหมือนคนมีความทุกข์ตลอดเวลา วันหนึ่งดิฉันสอนวิชาศาสนาเกี่ยวกับการอาบน้ำวาฮิบ คือ การอาบน้ำตามหลักศาสนาอิสลาม มี ๖ ข้อ ซึ่งมีข้อหนึ่งเกี่ยวกับการอาบน้ำละหมาดหลังการร่วมประเวณี พออธิบายให้นักเรียนฟังปรากฏว่ามีนักเรียนผู้หญิง ๓ คน ที่อาศัยอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าฯ บอกว่า มีเรื่องอยากปรึกษา

ดิฉัน ดิฉันจึงให้นักเรียนไปคุยที่ได้ค้นไม่เป็นการส่วนตัว นักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า ตนเองและเพื่อนๆ ในสถานเลี้ยงเด็กฯ ถูกกระทำโดยการขโมยใจจากผู้ที่เป็น ‘พ่อ’ ที่โตๆ เรียกว่า ‘อาบะฮ’ ที่เลี้ยงดูพวกเขาที่เป็นเด็กกำพร้าพ่อ-แม่ และหนีความลำบากความยากจนมาอาศัยอยู่สถานเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ จากนั้นเด็กๆ ช่วยกันเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานเลี้ยงเด็กฯ แห่งนี้ ถึงความทุกข์ใจที่เกิดขึ้นกับพวกเขาสำหรับเด็กบางคนถูกกระทำมาเกือบ ๑๐ ปี เพราะความกลัว ไม่กล้าเล่าเรื่องนี้ให้ใครฟัง ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร ครั้งนี้ถือว่าได้เปิดใจ ขอให้ช่วยเหลือพวกเขาด้วย พวกเราช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีชีวิตใหม่ โดยนำนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนรับผิดชอบให้ได้รับการตรวจสุขภาพร่างกาย และบำบัดจิตใจ จนนักเรียนทุกคนเข้มแข็งขึ้นมา โดยผู้บริหารและครูทุกคนคอยให้กำลังใจ และนำนักเรียนไปอาศัยอยู่ในสถานที่ปลอดภัย มีคนดูแลช่วยเหลือ ให้ได้รับการศึกษาที่ดี จนทำให้นักเรียนทั้ง ๑๗ คน ทั้งเด็กผู้หญิงและผู้ชายได้มีชีวิตใหม่ที่ดี ขอให้พระเจ้าจงคุ้มครองให้ปลอดภัย มีความสุขและจงลืมความทุกข์ที่เกิดขึ้น เพราะทุกคนเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกดำเนินชีวิตได้”

การฝึกอาชีพ

จากข้อมูลสภาพชุมชน ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่พอเพียงต่อการส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี และส่วนหนึ่งจะไม่ศึกษาต่อ โรงเรียนจึงจัดโครงการฝึกอาชีพตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีกิจกรรมการเกษตร การแปรรูปอาหารจากผลผลิตการเกษตร การสร้างผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และการนวดแผนไทย ในกิจกรรมการนวดแผนไทย นักเรียนได้เรียนด้านเนื้อหา ทฤษฎีการนวด กายวิภาคของร่างกายมนุษย์เกี่ยวกับเส้นของร่างกาย และฝึกทักษะการนวด ฝึกปฏิบัติจริงวิธีใช้อุปกรณ์การนวดจนนักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการนวดแผนไทยได้เป็นอย่างดี โรงเรียนสามารถประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานด้านการนวดแผนไทยและนำนักเรียนไปให้บริการนวดแผนไทยอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของภาคส่วนต่างๆ ที่มาร่วมเรียนรู้และรับบริการในงานนิทรรศการวิชาการต่างๆ ที่โรงเรียนได้นำผลงานไปนำเสนอ นอกจากจะเป็นการสืบสานภูมิปัญญาไทยด้านการนวดแผนไทยแล้ว ครูท่านหนึ่งกล่าวว่า “...ทำให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน มีแนวทางในการประกอบอาชีพในภายภาคหน้า...และที่สำคัญที่สุด นักเรียนสามารถนำความรู้ความสามารถทางด้าน การนวดแผนไทยไปดูแลนวดให้คุณแม่

ญาติพี่น้อง และดูแลผู้อื่นในสังคมได้ นักเรียนรู้คุณค่าของตนเอง มีความกตัญญูกตเวที นำเงินรายได้
ที่ได้จากการนวดไปใช้ในการศึกษา และลดรายจ่ายของครอบครัวได้”

การดำเนินงานของโรงเรียน

การดำเนินงานของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มีระยะการพัฒนาแบ่งได้เป็น ๓ ระยะดังนี้

พื้นฐานการพัฒนาของโรงเรียน

เมื่อเริ่มแรกก่อตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ชุมชนผู้ก่อตั้งได้จัดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ โดย
กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนครูใหญ่ และครูผู้สอน ๑ คน การเรียนการสอนเน้นการสอนศาสนา
การเกษตร และการสอนภาษาไทยให้อ่านออกเขียนได้

ศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ดำเนินเรื่อยมาจนเป็นโรงเรียนเต็มรูปแบบ
การพัฒนาและการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และตามหลักสูตร
โดยกิจกรรมการเกษตรทำเป็นปกติในวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ แต่สภาพการอุปโภคบริโภค
ยังไม่ดีนัก เช่น น้ำเป็นสนิม ดื่มและใช้ไม่ได้ ด้านโภชนาการ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ พบว่า มีนักเรียน
ขาดสารอาหาร จำนวน ๑๘ คน

การพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริฯ

จากการรายงานผลสภาวะทุพโภชนาการของเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ทำให้
โรงเรียนบ้านเปล พร้อมทั้งอีก ๗ โรงเรียน ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตเดียวกันโดยรอบพระตำหนักทักษิณ
ราชนิเวศ ได้รับโอกาสให้เข้าร่วมเป็นโรงเรียนดำเนินงานตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

กลุ่มครูที่เป็นผู้เริ่มต้นโครงการ และยังคงมีส่วนร่วมอยู่จนถึงปัจจุบัน สะท้อนความคิด ความ
รู้สึกไว้ว่า “เมื่อได้รับหนังสือแจ้งว่า โรงเรียนไหนได้เข้าร่วมโครงการ รู้สึกสนใจและตั้งใจรับ เพราะดีใจได้
ทำงานถวาย”

โรงเรียนได้วางแผนร่วมกันเพื่อรับงานโครงการ มีการประชุมภายในโรงเรียน หรือแบ่งงานกัน
รับผิดชอบตามความสามารถของครูแต่ละคน และทุกคนได้เข้าอบรมตามโครงการ ศักยภาพของครู
เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ โครงการยังช่วยแก้ปัญหาต่อเนื่อง ทั้งเรื่องน้ำใช้อุปโภคบริโภค และปัญหา
โภชนาการของนักเรียน เช่น การจัดให้โรงเรียนมีโอ่งน้ำไว้เก็บน้ำให้พอเพียง และโครงการอาหารกลางวัน
ซึ่งต่อมาในปัจจุบันเป็นโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เป็นต้น

องค์ประกอบสำคัญอีกด้านหนึ่งที่เกื้อหนุนให้โครงการตามพระราชดำริฯ ที่โรงเรียนดำเนินการ
สามารถประสบความสำเร็จได้คือ การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ

ภาคเอกชน และภาคชุมชน / ประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถประมวลลักษณะของความร่วมมือและการสนับสนุนได้ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑ มุ่งแก้ปัญหาทุกพหุโภชนาการ ซึ่งต้องประสานงานไปยังสาธารณสุขเพื่อขอข้อมูลสนับสนุนการของงบประมาณ และการประสานจากโรงเรียน การนิเทศติดตามยึดตามแผน กพด. ทั้ง ๖ วัตถุประสงค์ แต่เดิมมีการประชุมประจำเดือนแบบสัจจรไปตามโรงเรียนต่างๆ ผลัดกันเป็นเจ้าภาพแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน โดยมีเครือข่ายเข้าร่วมด้วย แต่ปัจจุบันนี้สถานการณ์ความไม่สงบทำให้การรวมตัวประชุมกันกลุ่มใหญ่ๆ ทำได้จำกัด จึงเหลือเพียงกลุ่มเล็ก เพื่อลดความเสี่ยงต่อความปลอดภัย ในระยะที่ผ่านมา มาทางโครงการฯ ก็มาติดตามและรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ / ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นราธิวาส สนับสนุนการปรับพื้นที่ของโรงเรียนเพื่อเตรียมปลูกพืช ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และก้อนเชื้อเห็ด แนวปฏิบัติ คือ ลดต้นทุน

สำนักงานเกษตรจังหวัด มอบเมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตทางเกษตรตามความต้องการของโรงเรียนมีมูลค่า ๑๐,๐๐๐ บาท/ปี ให้ความรู้ด้านการเพาะปลูกพืชที่โรงเรียนต้องการ รวมทั้งการอบรมครู/นักเรียนและแม่บ้านเรื่องการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรเหมือนกับที่อื่น ที่ต่างจากที่อื่นคือ การแปรรูปหม่อน/ไหม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นราธิวาส

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนราธิวาส ทำงานโดยรับมอบนโยบายปฏิบัติจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ทำหน้าที่ให้ความรู้กับนักเรียนในโครงการยุวเกษตรกร เดือนละครั้งตามแผนการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาตามความต้องการของโรงเรียน และเฉพาะกิจทำแผนการเพาะปลูกพืชอาหารตามความต้องการของโรงเรียนที่สอดคล้องกับแผนการประกอบอาหารของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางเกษตร

สำนักงานประมงอำเภอเมืองนราธิวาส สนับสนุนพันธุ์ปลาตุ๊ก จำนวน ๒,๐๐๐ กิโลกรัม/รุ่น และอาหาร ปลาสองรุ่น แต่ปัจจุบันเหลือปลา ๑ รุ่น ติดตามดูแลให้คำแนะนำการเลี้ยงปลาตุ๊กให้ปราศจากโรคติดต่อ และให้ความรู้กับครูและนักเรียนที่รับผิดชอบ โรงเรียนมีประสบการณ์มาก่อนปลาที่ผลิตได้ที่เหลือจากการประกอบอาหารให้นักเรียนได้จำหน่ายให้ชุมชน โดยรายได้มอบให้สหกรณ์โรงเรียน

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองนราธิวาส ใ้งบประมาณสำหรับพันธุ์ไก่ไข่ ๑๐๐ ตัว และอาหารสำหรับไก่ การดูแลและเลี้ยงให้อาหารเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผลผลิตที่ได้จากโครงการปศุสัตว์และเกษตร จะถูกป้อนเข้าสู่สหกรณ์โรงเรียน โดยมีโครงการอาหารกลางวันเป็นลูกค้าสำคัญ รายได้จากการทำงานนำเข้าสู่กองทุนเป็นเงินหมุนเวียนลงทุนทางปศุสัตว์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส ส่งเสริม แนะนำ และสนับสนุน ได้แก่ การจัดทำบัญชีการประชุม การบันทึกการประชุม สำหรับกิจกรรมสหกรณ์ในโครงการตามพระราชดำริฯ โรงเรียนบ้านเปล สามารถปฏิบัติได้จนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่โรงเรียนอื่นๆ ในโครงการฯ เนื่องจากมีการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีเจ้าหน้าที่สหกรณ์ให้คำแนะนำ ติดตาม และกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส แนะนำการตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยการอบรมครูและนักเรียนให้ทำบัญชีรับจ่ายผลิตภัณฑ์ผลิตผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงในโรงเรียน สำนักงานตรวจสอบบัญชีมีหน้าที่ติดตามตรวจสอบ มีโครงการต้นกล้าเศรษฐกิจพอเพียง

องค์การบริหารส่วนตำบลกะลุวอเหนือ นายกเทศมนตรี สนับสนุนงบประมาณด้านอาหารกลางวัน นม และน้ำประปา งบประมาณอื่นๆ เช่น การจัดสรรอุปกรณ์ การแข่งขันกีฬา การมีส่วนร่วมของเทศบาลและชุมชนต่อโรงเรียนผ่านทางประชาคมหมู่บ้าน

งานทันตสาธารณสุข สาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส วางแผนการตรวจสุขภาพฟันของนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีโครงการที่เกี่ยวข้อง คือ รวมพลคนรักฟัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีกิจกรรมให้ครูตรวจฟันนักเรียนปีละสองครั้ง แต่ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจด้วยตนเอง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกะลุวอเหนือ (รพ.สต.) ตรวจหาพยาธิ และโรคติดต่อทางทางเดินอาหาร ปีละครั้ง และให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมกับการตรวจรักษา และอื่นๆ คือ ตรวจสุขภาพทั่วไป และฉีดวัคซีน แต่ไม่สามารถดูแลถึงที่บ้านเพราะขาดงบประมาณ แต่มีการปูพรมทั้งนักเรียนและที่บ้านทั้งตำบล ๖ เดือน/ครั้ง

วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส สอนคอมพิวเตอร์ และการทำผ้าบาติก โดยวิธีจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ทุกเช้าวันศุกร์ วันละ ๓ ชั่วโมง รวม ๑๘ ชั่วโมง

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เสริมสร้างศักยภาพนักเรียนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สำนวญอุปกรณ์และที่ผ่านมาสสนับสนุนงบประมาณ และประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานราชการ เช่น จัดตั้งวงดนตรี อนาคตี ใช้อุปกรณ์ดนตรี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ส่งเสริมการใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือบำบัด ปัจจุบันเห็นความเปลี่ยนแปลงคือนักเรียนมีความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น

กรมทหารเลือนวมินทรราชินี ร่วมกับกรมทหารอื่นๆ ให้การสนับสนุนทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังใจในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการศึกษาของนักเรียนทุกคน

สถานประกอบการ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นราธิวาสโรงไม้หิน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนสาธารณูปโภค เช่น วัสดุก่อสร้าง และอื่นๆ ตามที่โรงเรียนต้องการเป็นเวลานานมาแล้ว แต่ระยะสองปีหลังเริ่มให้ทุนการศึกษา เหตุผลคือต้องการมีส่วนร่วมกับชุมชนที่กิจการตั้งอยู่ และต้องการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีคุณภาพ สิ่งที่น่าคาดหวังคือเห็นการพัฒนาของโรงเรียน ไม่อยากให้โรงเรียนเล็กๆ ต้องหายไป ไม่อยากให้เด็กที่อยู่ในโรงเรียนเล็กๆ น้อยลง เด็กควรได้เรียนโรงเรียนใกล้บ้าน

ภาคีเครือข่ายอื่นๆ ทั้งภาครัฐกิจ เอกชน และการทหาร ได้แก่ บริษัทบ้านปู จำกัด บริษัทพิธานพาณิชย์ จำกัด สาขานราธิวาส ห้างหุ้นส่วนจำกัด กังยอด ขนส่ง ร้อยปืนเล็กที่ ๔ ฉก.นราธิวาส ๓๓ ฉก.นย.ทร., กรมทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ให้การสนับสนุน การดำเนินงานของโรงเรียนทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยจัดสรรงบประมาณในด้านอาหารกลางวัน นมโรงเรียน ทุนการศึกษา เครื่องอุปโภค บริโภค เช่น เครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า อาหารแห้ง การปรับปรุงสภาพแวดล้อม ระบบสาธารณูปโภค เช่น สร้างเสาธง ทาสีโรงเรียน จัดสวนหย่อม รวมทั้งการขนส่งสินค้าให้แก่โรงเรียน

การพัฒนาโรงเรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นที่ตระหนักรู้กันในทุกภาคส่วนของสังคมไทยมากกว่า ๓๐ ปี แล้วว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้ถูกกำหนดให้เป็นปรัชญานำทางในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย ผ่านกระบวนการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการศึกษา มีความพยายามเผยแพร่และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติให้ถูกต้อง ชัดเจน อย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่น โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้เข้าร่วมโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ทรงโปรดให้การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ทุกกันดาร ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดแนวทางในการดำเนินงาน

โรงเรียนบ้านเปล เป็นโรงเรียนหนึ่งในโครงการตามพระราชดำริฯ ที่ได้ดำเนินงานปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยในปัจจุบันมีข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถเผยแพร่ได้ ดังต่อไปนี้

ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม ทั้ง ๒ หลัก มุ่งสอนให้คนช่วยตัวเอง ปลูกเอง กินเอง เหลือขาย ประหยัด อดออม เป็นภูมิคุ้มกันให้เวลาเจ็บป่วย ไม่ต้องกู้ยืม ไม่ดิ้นรนเรื่องเงิน เพราะหากมุ่งเรื่องเงินจะเกิดความวุ่นวาย (ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้ปกครอง)

๒. การสอนให้เด็กเก่งอย่างไร ถ้าขาดคุณธรรมก็ขาดความสำคัญ ซึ่งเป็นข้อคิดที่สอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของมุสลิมตามคำกล่าวในคัมภีร์อัลกุรอาน ที่ว่า **“วิถีชีวิตมุสลิมต้องอยู่อย่างพอเพียง”** หากใช้ชีวิตที่ไม่ประหยัด ฟุ่มเฟือย แม้แต่การกินอาหารเหลือทิ้งขว้างก็จะไม่ได้บุญ การแบ่งปันเพื่อน ความซื่อสัตย์ การพูดความจริง ไม่ฟ้อง/นอกเรื่อง การสอนโดยวิถีชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาเด็กจะเข้าใจง่าย (ครูวิทยากรศาสนาอิสลาม)

๓. เคยได้ยินปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากโรงเรียน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และจากโทรทัศน์ ได้ปลูกผักบุง ข้าวโพด กลั้วที่บ้าน และนำมาผัดผักบุง ทำกล้วยเชื่อม ปลีกกล้วยต้ม มีเหลือขายได้เงินมาเก็บ ใช้จ่ายน้อยลง วันหยุดรับจ้างครูล้างบ่อปลา ปลูกผัก ได้เงินเพิ่มไปฝากที่สหกรณ์โรงเรียน (กลุ่มนักเรียน)

๔. มีวิธีทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นเด็กเกษตร จึงเข้าใจว่าเป็นเกษตรอย่างเดียว ต่อมาเรียนเพิ่มจากสื่อต่างๆ นำมาใช้ปฏิบัติ พบว่า ใช้ได้กับวิถีชีวิต ตั้งแต่เช้า จนค่ำ ไม่แปลกแยกจากชีวิต สรุปลำเองจากประสบการณ์ของตนเอง และประมวลเป็นหลักคิด หลักให้จับในการทำงาน และดำเนินชีวิตของตนเอง (ผู้บริหารโรงเรียน)

๕. ความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มีเหตุผลคือต้องการให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัย พืช ความพอประมาณคือ ต้องการให้โรงเรียนผลิตอาหารได้เพียงพอต่อการบริโภคทั้งของเด็กที่สมบูรณ์และเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ ภูมิคุ้มกันคือทำให้เด็กมีความรู้จนพอเพียงแก่การประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เด็กต้องรู้จักวิธีการทำเกษตร ประมง รู้จักการวางแผนการปลูกพืช เกษตร และทำให้ง่ายต่อการหาตลาด (สำนักงานเกษตรอำเภอ)

วิธีการดำเนินงานของโรงเรียน

วิธีการดำเนินงานของโรงเรียน สามารถสรุปแต่ละด้านได้ดังนี้

การบริหารจัดการ

๑. กำหนดยุทธศาสตร์และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้จากแผนพัฒนาโรงเรียน ๕ ปี ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีการปรับเปลี่ยนทุกปีให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เป็นปัจจุบัน

๒. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา โดยใช้ยุทธศาสตร์และกิจกรรมเป็นฐาน มีการวิเคราะห์บริบท หลักสูตรท้องถิ่น และแนวคิดของโครงการตามพระราชดำริ เพื่อนำผลมากำหนดกรอบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยกรรมการสถานศึกษา กรรมการสภานักเรียน นักเรียนแกนนำ นักเรียนหัวหน้าชั้น ครู และผู้บริหาร ร่วมกันกำหนดกรอบดังกล่าว

๓. แบ่งกลุ่มครูตามความถนัด เชี่ยวชาญ และภาระหน้าที่ของครูแต่ละคน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม โดยผู้บริหารและคณะครู ศึกษาทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียนรู้ด้วยตนเอง รับการอบรม นำผลมาปฏิบัติ ตามข้อตกลงร่วมกันว่า “ให้ทำทันที” หลังการเรียนรู้ / การอบรม

๔. นิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภายใต้โครงการตามพระราชดำริฯ มีการนิเทศติดตามภายในโดยผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบการบริหารวิชาการ และภายนอกโดยบุคคลากรจากหน่วยงานสนับสนุนที่เป็นภาคีเครือข่ายของโรงเรียน

๕. พัฒนาผู้เรียน ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และคนทั่วไปที่สนใจ โดยใช้หลักการผู้สอนทำเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้เห็น ซึ่งบางโอกาสผู้เรียนก็เป็นผู้สอนด้วย

๖. เมื่อมีปัญหาให้แก้ปัญหาด้วยการบริหารจัดการแบบพึ่งตนเองก่อน เช่น แก้ปัญหาการขาดแคลนครูภาษาไทยด้วยการให้ครูที่มีประสบการณ์สอนภาษาไทย ซึ่งเป็นครูปฐมวัยมาช่วยสอนก่อนในระหว่างรอครูประจำวิชา

๗. สานสัมพันธ์กับครอบครัวของนักเรียน และชุมชน โดยจัดกิจกรรมพบปะทั้งที่โรงเรียน และในชุมชน เช่น การร่วมประชุมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือการประชุมหมู่บ้าน และจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เพื่อโรงเรียนได้พูดคุย เล่าถึงผลงานของนักเรียน / โรงเรียน ชี้แจงนโยบายและแนวคิดของโรงเรียน โดยมีตัวอย่างความสำเร็จเป็นรูปธรรมไปนำเสนอ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็น ปัญหาข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากครอบครัว และชุมชน

การจัดการเรียนการสอน

การเตรียมหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการสอดแทรก และบูรณาการสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในโครงการ/กิจกรรมตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

“...การเตรียมแผนการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กทาง สพฐ. จะมีแผนจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นส่งมาให้โรงเรียนจะเลือกเฉพาะที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง...การตรวจสอบความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ต้องครบถ้วนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนได้สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาระของสังคม เศรษฐศาสตร์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่าสอดคล้องทั้งหมด จึงจัดทำเป็นแผน

และจัดทำโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งมีคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม... ส่วนการฝึกปฏิบัติจะมีชั่วโมงกิจกรรมที่เสริมเป็นการเฉพาะในแต่ละวัน เช่น วันจันทร์จะมีการฝึกนวดแผนไทย วันอังคารรีไซเคิล วันพุธระเบียบวินัย ลูกเสือเนตรนารี วันพฤหัสบดีอบรมคุณธรรมจริยธรรม วันศุกร์ฝึกกิจกรรมยุวเกษตรกร สหกรณ์ ประมง เห็ด ไข่ ทุกคนช่วยกันเมื่อถึงเวลา ช่วยได้ตามความสามารถตามวัย ความถนัด ความชอบ ไม่มี การบังคับ” (ฝ่ายวิชาการโรงเรียน)

การสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติอย่างง่าย ๆ ดังนี้

๑. เชื่อมโยงมาตรฐานและตัวชี้วัด กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของผู้เรียน อาทิ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

“...นำตัวชี้วัด มาตรฐานไปเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาฯ ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น การเชื่อมโยงการสอนทำบัญชีครัวเรือนในวิชาคณิตศาสตร์...” (ครู)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

“...วิชาการงานพื้นฐานอาชีพฯ เช่น การทำขนมในชั่วโมงเรียนให้หัดทำขนมจากง่ายไปหายาก และใช้วัสดุที่มีในโรงเรียน เช่น การทำบวลอยสามสี ที่ใช้ลมนุโพรที่มีในโรงเรียนมาแปรรูปได้แก่ ใบหม่อนที่มีคุณทางลดคอเลสเตอรอลหรือดอกอัญชัน มีการทำบัญชีรับจ่ายการลงทุนทำขนม การหุนเงินทำขนม หลังจากขายที่สหกรณ์จึงนำรายได้จากการขายไปเฉลี่ยแบ่งปันกัน...”

การเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัย

“...ระดับอนุบาล (อนุบาล ๓ ขวบ-อนุบาล ๓) เน้นการสอนเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้น้ำอย่างประหยัดและหมั่นเวียนการใช้ประโยชน์ เช่น นำน้ำที่ใช้แล้วแต่ยังดีอยู่ไปรดต้นไม้ การสอนที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตที่บ้าน ที่โรงเรียน เช่น ปิดไฟฟ้าขณะออกจากห้อง...”

๒. ใช้แผนการเรียนรู้สำเร็จรูปแต่ปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เช่น การสอนเนื้อหาเรื่องสหกรณ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

“...มีแผนจาก สพฐ. ที่ส่งมา แต่ครูใช้วิธีปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบท...จากที่กำหนดให้จัดเป็นกลุ่ม ก็จัดเป็นคู่เพราะเด็กมีน้อย แต่เนื้อหาก็คิดว่าเหมาะสมแล้วเพราะมีตัวชีวิตสอดคล้องกับที่หลักสูตรกำหนดให้แล้ว ... สอนทำบัญชี นิทานสหกรณ์ ตามหลักสูตร หรือให้นักเรียนเล่าเองตามที่รู้มา...”

๓. การอธิบาย และยกคำสอนตามศาสนาอิสลาม ส่วนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครูพบว่ามีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของมุสลิมและเป็นวิธีการที่ได้ผลดี เช่น การเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิชาภาษาไทย

“...ภาษาไทย ป.๒-๓, ป.๖ สอนการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สอดแทรกพร้อมกับบทเสริมตามหลักคุณธรรม/จริยธรรมในวิชาอิสลามศึกษาในวิชาสังคมฯ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรื่องการมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น แผนเรื่องความประหยัด ความสำคัญของการออม และการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะหลักคำสอนตามศาสนาอิสลาม...ตามวิถีชีวิตของมุสลิม ต้องมีความพอเพียง ความซื่อสัตย์ เพราะถึงแก่งอย่างไรถ้าขาดคุณธรรมก็ขาดความสำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของมุสลิมตามคำกล่าวในคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่า “วิถีชีวิตมุสลิมต้องอยู่อย่างพอเพียง” หากใช้ชีวิตที่ไม่ประหยัด ฟุ่มเฟือย แม้แต่การกินอาหารเหลือทิ้งขว้างก็จะไม่ได้บุญ ต้องมีการแบ่งปันเพื่อน ความซื่อสัตย์การพูดความจริง ไม่พอง ไม่พุดนอกเรื่อง สอนตามหลักคำสอนของศาสนาเด็กจะเข้าใจง่าย เพราะนักเรียนจะเรียนโรงเรียนสอนศาสนา ตาดีกาในวันเสาร์อาทิตย์ด้วย...” (ครูวิทยากรศาสนาอิสลาม)

นอกจากนี้โรงเรียนเคยมีการพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยนำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเป็นแกน แล้วแต่ละวิชานำไปออกแบบแผนการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

“...มีชิ้นงานของเด็กเป็นชั้นปี เช่น ป.๑-๓ เลี้ยงปลาตุ๊ก ป.๔-๖ ปลูกถั่วฝักยาว แล้วครูที่สอนแต่ละวิชาจะมาดูว่าคณิตศาสตร์จะสอนเรื่องอะไร วิทยาศาสตร์จะสอนอะไร เคยทำมา แต่ปัจจุบันมีการกิจหลายอย่างจึงไม่เต็มรูปแบบ ตอนนี้อยู่ไม่เชิงบูรณาการแต่จะสอดคล้องมากกว่า...” (ครู)

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ ๑๒ กิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยปัจจัยที่สนับสนุนนั้นล้วนเกี่ยวข้องกับงานในพันธกิจหลักของหน่วยงานนั้นๆ อยู่แล้ว ได้แก่ (๑) การสนับสนุนปัจจัยการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นวัตถุดิบในโครงการอาหารกลางวัน (๒) การพัฒนาความรู้ด้านการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปอาหารจากพืชและสัตว์ที่เลี้ยงในโรงเรียน ฝึกฝนด้านเทคโนโลยี และอาชีพประจำท้องถิ่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำบัญชี การสหกรณ์ และการดูแลสุขภาพพื้นฐาน (๓) การสนับสนุนด้านงบประมาณดำเนินกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรม และสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปาหมู่บ้าน และวัสดุก่อสร้าง (๔) การส่งเสริมสวัสดิภาพต่อร่างกายและทรัพย์สิน และแรงงานในการพัฒนา ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการให้การสนับสนุนของหน่วยงานภาคีเครือข่ายคือ นักเรียน ครู โรงเรียน และชุมชนรอบๆ โรงเรียน

วิธีการเข้ามามีส่วนร่วมทำงานในโครงการและกิจกรรมตามแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร หรือ กพด. มีสองวิธี คือ วิธีแรก การเข้าร่วมตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

- ขั้นที่ ๑ หน่วยงานระดับจังหวัด ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวข้องที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่องของการปฏิบัติ
- ขั้นที่ ๒ สนับสนุนนโยบายไปสู่หน่วยงานเกี่ยวข้องในระดับอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยกำหนดแผนการปฏิบัติงาน และลงมือปฏิบัติงาน
- ขั้นที่ ๓ หน่วยงานระดับอำเภอประสานไปยังโรงเรียนเพื่อเชิญชวนเข้าร่วมโครงการ
- ขั้นที่ ๔ โรงเรียนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ตามที่หน่วยงานระดับอำเภอเสนอมา และจัดเตรียมอาสาสมัครนักเรียน และครูที่ทำหน้าที่ประสานงานและรับผิดชอบโครงการนั้นๆ
- ขั้นที่ ๕ ผู้ปฏิบัติงานประจำโครงการของโรงเรียน และหน่วยงานเครือข่ายร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน แผนการติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงาน

อีกวิธีการคือ การขอความช่วยเหลือโดยตรงจากโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ และด้านงบประมาณดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมให้กับครูในโรงเรียน วิทยาลัยสารพัดช่างจัดการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์และการทำผ้าบาติกให้กับนักเรียน มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ส่งเสริมการเล่นดนตรี อนาคต และงบประมาณสนับสนุนด้านต่างๆ

กลยุทธ์การติดตามกำกับกำกับการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย

๑. ยึดหลักกัลยาณมิตร

“กรมแต่ละกรมที่เข้ามาในโรงเรียนไม่ถือตนว่ามาประเมินครู แต่เรามาประเมินการปฏิบัติงานของตนเองด้วย มันจึงเกิดการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องไม่เฉพาะตอนที่สมเด็จพระเทพฯ เสด็จมาเท่านั้น...เราจะไม่ถามแต่เราจะติดตามดูจากการตรวจบัญชี การตรวจนับเงินสด และสมุดรายงานการประชุม” (สนง.สทสรณ์จังหวัด)

๒. การประชุมกลุ่มแบบสัญจรไปตามโรงเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงาน “...ปัจจุบันนี้สถานการณ์ความไม่สงบทำให้การรวมตัวประชุมกันกลุ่มใหญ่ๆ ทำได้จำกัด แม้จะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากก็ตาม จึงเหลือเพียงกลุ่มเล็กเพื่อลดการเป็นเป้า ในระยะที่ผ่านๆ มาทางโครงการฯ ก็มาติดตามรวมทั้งโรงเรียนก็มีการรายงานโดยทำสำเนาผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๑)

“ในการติดตามงานในภาพรวมจังหวัด ปีนี้เป็นปีที่สาม โดยปีแรกมีการบูรณาการของหน่วยงานของจังหวัด ผู้ว่าให้ความสำคัญ โดยเริ่มจากปี ๒๕๕๕ ปีแรกมอบให้สาธารณสุขเป็นเจ้าภาพหลัก ในการติดตามด้านสุขภาพของเด็กรวมโรงเรียนในโครงการฯ ในภาพรวมของจังหวัด โดยความร่วมมือของหน่วยงานเกษตร ประมง ปศุสัตว์ สพฐ. การตรวจบัญชีสหกรณ์ ทุกหน่วยงานจะไปร่วมกันในการติดตามการดำเนินงานภาพรวมระดับจังหวัด” (หน่วยงานภาคีเครือข่าย)

การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา

๑. โรงเรียนให้ความสำคัญเรื่องการปฏิบัติตามหลักศาสนา โตะอิหม่ามซึ่งเป็นกรรมการสถานศึกษา ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรพิเศษสอนนักเรียนเป็นประจำ ต่อเนื่อง และเวลามีงานทางศาสนา (เมาลิด) มีการจัดสนทนาเรื่องศาสนา การปฏิบัติศาสนกิจ และการจัดงานที่โรงเรียนและหมู่บ้าน/มัสยิด ให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมผู้ปกครองด้วย

๒. คณะกรรมการสถานศึกษาได้กำหนดแผนงานที่จะจัดสถานที่ที่เหมาะสมแยกต่างหากจากตัวอาคารเรียน แต่ยังคงอยู่ในบริเวณโรงเรียน (ปัจจุบันโรงเรียนได้จัดเป็นห้องต่างหากไว้ให้) เพื่อเป็นการดึงดูดชุมชนให้เข้ามาคุ้นเคยกับโรงเรียน ซึ่งควรจะมากยิ่งขึ้นเพราะสามารถใช้สถานที่ได้สะดวกขึ้น

๓. การร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนร่วมกัน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ตัวอย่างที่ครูพบ เช่น นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และขาดความรับผิดชอบต่องานที่ครูมอบหมาย ครูจึง “แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ คอยตักเตือน คอยกระตุ้น คอยให้กำลังใจและให้ฝึกหัดกิจกรรมต่างๆ โดยการประสานงานร่วมกับครู และครูคอยให้คำปรึกษาทางการเรียน เอาใจใส่มากขึ้น ให้กำลังใจและสร้างคุณค่าให้กับนักเรียน หลังจากใช้กระบวนการต่างๆ เหล่านี้แล้ว สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ระหว่างการแก้ไข้ปัญหา พบว่า นักเรียนสนใจในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะมาเรียน กล้าที่จะซักถามสิ่งที่สงสัย...” (ครู)

๔. การร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน “ทำไมต้องมาร่วม...เพราะต้องการสร้างความเจริญให้มีสถานศึกษาใกล้บ้านที่มีคุณภาพ...ให้เวลา แรงงาน และดูแลความปลอดภัย เช่น กำลังจัดสร้างบ่อน้ำในโรงเรียนให้มีผู้รักษาความปลอดภัยจากหมู่บ้านมาประจำ...จัดโดย ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการสถานศึกษา และให้บริการจัดรถรับส่งนักเรียน ครู แล้วแต่งงาน” (ผู้นำชุมชน)

การขยายสู่ชุมชน

๑. แนวทางการขยายสู่ชุมชนเล็กๆ รอบรั้วโรงเรียน คือ การเชิญผู้ปกครองมาร่วมเรียนรู้ด้านการเกษตร และปศุสัตว์ ขณะที่มิวิทยากรมาอธิบายให้กับนักเรียน การทำให้ดูเป็นตัวอย่างแทนการสอน การเรียนรู้ผ่านเด็ก เยาวชน และการปฏิบัติจริง

“...จากการอบรมที่โรงเรียนแล้วผู้ปกครองมาร่วมฟัง และจากการที่โรงเรียนทำแล้วชาวบ้านสังเกต และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เช่นการปลูกถั่วพูที่มีหลักให้ต้นถั่วเลื้อย แต่เดิมชาวบ้านจะปลูกแบบปล่อยให้เลื้อยเอง” (ครู)

๒. “ลักษณะของการขยายผลควรเป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และการแปรรูปอาหาร ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนใกล้เคียงได้มาเรียนรู้พร้อมกับนักเรียน และการมอบสัตว์เลี้ยงให้ครอบครัวนักเรียนไปดูแล และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ปกครองโดยลูกหลานของตนเอง” (หน่วยงานภาคีเครือข่าย)

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานของโรงเรียน

ผลลัพธ์ที่สะท้อนจากตัวผู้เรียน

๑. ด้านโภชนาการ

จากรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่า ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวนนักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๔๒ จำนวนนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการ ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓ และข้อมูลปี ๒๕๕๖ แสดงร้อยละ ๕๐.๐๐ ของนักเรียนมีน้ำหนักสมส่วนตามเกณฑ์อายุ

๒. ด้านการเรียนรู้

จากรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนพบข้อมูลที่แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้นร้อยละ ๗.๓๘ โดยปีการศึกษา ๒๕๕๓ ได้ร้อยละ ๒๘.๒๗ แต่ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ได้ร้อยละ ๓๕.๕๘

๓. ด้านพฤติกรรมจากการบอกเล่าของนักเรียน

“รดน้ำต้นไม้ ปิดพัดลม ประหยัดไฟ ปิดทีวีตอนไม่ดู”

“เรียนนวดฝ่าเท้า กดจุดใช้ไม้กดจุดเป็นนวดให้แม่กับยาย เวลาออกงานกับครูได้เงิน แบ่งเป็นต้นทุนซื้อของใช้ แอลกอฮอล์ สำลี ให้แม่ และให้ตัวเอง จะฝากเงินกับครูประจำชั้นไปเก็บที่สหกรณ์โรงเรียน”

“อ่านหนังสือ เรื่อง ราชนิหัทกับหนู เพราะมีความกตัญญูรู้คุณยอมได้รับผลดี ทั้งยังอ่านเก่งขึ้น”

“ชอบทำขนมเปาะเปี๊ยะไส้ปลาไว้กินแจกคน และได้ความรู้”

“ปลูกผักบุ้ง ได้กิน ชอบผัดเผ็ดไก่ใส่ผักบุ้ง ได้ความรู้ด้วย”

“ดีมนม ใช้น้ำยาปรับผ้านุ่มหมดแล้วเอากล่องมาประดิษฐ์หมวกกับผ้ากันเปื้อน”

“ชอบวาดรูปดอกไม้ เห็นความสวยงาม สบายใจ”

๔. ด้านคุณลักษณะ พฤติกรรม และผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

“ رأ้งริง พุดแก่งขึ้น อยากรเขียนหนังสือ มีเงินออม” (ผู้ปกครองนักเรียนอนุบาล)

“การกิน การแปรงฟันไม่ต้องเตือน ช่วยงานบ้าน กวาดบ้าน จัดรองเท้าเป็นระเบียบ เวลาละหมาดสอนให้รักษาความสะอาด และตรงต่อเวลา กลับจากโรงเรียนเด็กจะละหมาดก่อนไปเล่น แสดงว่ามีวินัยและความรับผิดชอบ เด็กพูดภาษาไทยได้ชัดเจน มีเหตุผลมากขึ้นไม่ใช้อารมณ์อย่าง เดียว” (ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา)

“การปลูกพืชผักสวนครัว ทำให้เด็กกินผัก กินเห็นมากขึ้น และนำไปขยายผลที่บ้าน เมื่อได้ผล เหลือกินเหลือใช้ จะฝึกการขาย โดยครูพาไปสถานที่ ราชการในตำบล อำเภอ หากทำได้ดีก็จะไปที่จังหวัด และเด็กรู้จักออมเมื่อมีรายได้” (กลุ่มครู)

“นักเรียนมีความสามารถที่พัฒนาได้ พุดไทยได้ชัด เมื่อรู้จริงก็จะกล้านำเสนอ กล้าพูด กล้าแสดงออก ที่ทำมาก็เป็นที่ประทับใจของโรงเรียน

อื่นๆ ที่มาดูงานของโรงเรียน และนักเรียนยังมีความสามารถเป็นที่เลี้ยงให้กับนักเรียนโรงเรียนอื่นได้ นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้นำผลงานและความสำเร็จกลับไปให้พ่อแม่/ผู้ปกครองดู การกระจายความรู้ และทักษะด้านการเกษตรสู่ชุมชน คิดว่าไม่ยากหากใช้ช่องทางจากเด็กสู่ครอบครัว” (กลุ่มหน่วยงาน ภาครัฐเครือข่าย)

ผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและโรงเรียน

จากการรับรู้เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและโรงเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

การรู้จักเด็กและเข้าใจบริบทของเขาช่วยให้ครูปรับการเรียนการสอนและเป็นสุขกับทุกคน

ครูสังเกตว่านักเรียนมีความสุขกับการวิ่งเล่นและนำของเล่นที่สร้างเองมาเล่น เมื่อ นักเรียนพร้อมใจกันเสนอว่าอยากสร้างกังหันปั่นลูกยางหรือลูกหวี(ภาษาทางใต้) นักเรียนรู้จักและ ค้นเคยกับลูกยางพาราแล้ว ครูจึงจัดประสบการณ์ให้ในช่วงที่ลูกยางหล่นพอดี นักเรียนช่วยกันนำ อุปกรณ์ใช้ประกอบอื่นๆ มาด้วยในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ บรรยากาศในการเรียนสนุกสนาน และทุกคน เรียนรู้ “...นอกจากความรู้ที่มาบูรณาการกับของเล่นพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว สิ่งที่ได้มา จากนั้น คือ นักเรียนรู้จักเสาะแสวงหา ค้นคิด เอาของใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ เกิดการเรียนรู้ จำ ทำได้ รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ ฝึกฝนตนเอง” (ครู)

ครูศึกษาเพื่อให้พร้อมจัดกิจกรรมสหกรณ์
ในโรงเรียน โดยเชื่อว่าถึงจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
นักเรียนมีความสามารถทำกิจกรรมสหกรณ์ได้
หลังจากทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงกิจกรรมแล้วจึง
“...ให้เขาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งการลงบัญชีต่างๆ
เช่น ทำทะเบียนสมาชิก ใบขายสดประจำวัน
ทะเบียนหุ้น บัญชีเกษตร สมุดเงินสด บัญชีออมทรัพย์
 เป็นต้น” (ครู) โดยครูเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งจัดโอกาส
ให้นักเรียนได้อธิบายเรื่องกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนให้กับผู้มาศึกษาดูงาน ซึ่งนักเรียนทำได้ดี ใน
ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โรงเรียนบ้านเปลได้รับรางวัลชนะเลิศการบันทึกบัญชี ซึ่งทุกคนภาคภูมิใจและเป็นสุข
มากเพราะเป็นรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ
นักเรียนร่วมกับครูทำสำเร็จสมความตั้งใจ

ครูและผู้บริหารอยู่อย่างพอเพียง และรวมพลังทำงาน

“ปลูกผักกินเองทำมานานแล้ว รู้จักเก็บวัสดุเหลือใช้ เช่น ขวดน้ำ ของน้ำยาปรับผ้านุ่ม
มาใช้เป็นวัสดุการสอน งานธุรการ งานบริการในโรงเรียน ยึดหลักการประหยัด เช่น นำกระดาษ
ใช้แล้วหน้าเดียวกลับมาใช้ใหม่” (กลุ่มครูและผู้บริหาร)

“ทุกคนตระหนักรู้ว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนเป็นเพราะการทำงานเป็นทีม
ทุกคนให้ความร่วมมือ ให้ความรู้แก่กัน ตรงต่อเวลา มีวินัย ตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน เสียสละเวลา
และรู้จักใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนในการทำงาน” (กลุ่มครูและผู้บริหาร)

โรงเรียนมีผลงานเชิงประจักษ์ให้ผู้สนับสนุนรับรู้

“...จะสำเร็จหรือไม่ดูที่อัตราการรอดพันธุ์สัตว์น้ำ ๘๐% ของที่มอบให้ส่วนมากก็ผ่าน
นอกจากนี้น้ำหนักตัวของการเติบโต การบริหารจัดการ คือ โรงเรียนคัดแยกขนาดของปลา รายงาน
ผลการเลี้ยง และการใช้ผลผลิตที่ได้ทุกเดือน” (สำนักงานประมงจังหวัด)

“...ตอนนี้ส่งโรงเรียนเข้ารับการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรแล้ว แสดงให้
เห็นว่าความเป็นอยู่ของนักเรียนที่โรงเรียนและสุขภาพอนามัยของนักเรียนดีขึ้น” (สำนักงาน
ทันตสุขภาพ)

“...เหตุใดจึงพัฒนาขึ้น ทั้งที่ในอดีตโรงเรียนก็ใช้แผนกพด.เหมือนกัน ภาคเครือข่ายก็
เหมือนกัน แต่พอมาปัจจุบันโรงเรียนมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรท่านคงมองเห็น โฉมรางวัล ผลงาน
ประจักษ์ แม้แต่ภาคีเครือข่ายที่มากันคับคั่ง...” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
เขต ๑)

ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้ปกครองและชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้ปกครองและชุมชนจากการรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

“พอใจที่เด็กได้เรียนรู้จากผู้ใหญ่นอกเหนือจากโรงเรียน ช่วยเด็กให้ฝึกภายในตัว...” (ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง)

“...เกือบทุกหลังคาเรือนของหมู่ ๓ เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตร สวนยาง มะนาว ส่วนใหญ่อยู่อย่างพอเพียง ปลูกผัก พืชสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ไม่ต้องซื้อกิน ได้ส่งขายกันเป็นลำเป็นสัน...” (ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง)

“...กิจกรรมที่จัดในโรงเรียนและให้ชุมชนเข้าร่วม ช่วยให้ชาวบ้านได้รู้จักเรียน และรู้จักโรงเรียนถูกต้องมากขึ้น” (คณะกรรมการสถานศึกษา)

“พ่อแม่ผู้ปกครองสนใจมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้น เพราะมาหาความรู้เพิ่มเติม โดยโรงเรียนแบ่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ร่วมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติให้ด้วย ขณะนี้กำลังสนใจกันเรื่องสารพิษ” (กลุ่มครู)

“หน่วยงานสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และเมื่อดูจากสิ่งสนับสนุนจะมีทั้งที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต การเป็นเครือข่ายทำงานได้ครบวงจร และช่วยเรื่องการตลาดด้วย ทำให้โรงเรียนและชุมชน รวมทั้งครอบครัวนักเรียนได้เรียนรู้และเกิดแนวคิดใหม่ในการทำงาน” (ผู้บริหารโรงเรียน)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การถอดบทเรียนพบว่า ไม่ว่าจะใช้วิธีการใดในการร่วมมือกันก็ตาม มีปัจจัยที่เอื้อให้โรงเรียนบ้านเปล และภาคีเครือข่ายทั้งจากภายในและภายนอกชุมชนที่ตั้งของโรงเรียน ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและสำเร็จด้วยดี ดังนี้

ความเชื่อมั่นว่า “ความพอเพียง” ที่โรงเรียนยึดเป็นหลักในการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับ “คำสอนของศาสนาอิสลาม”

โรงเรียนสร้างความเชื่อมั่นข้างต้นโดยได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น

➢ “โต๊ะอิหม่ามเป็นกรรมการสถานศึกษา สนับสนุนโรงเรียนมาโดยตลอด” (คณะกรรมการสถานศึกษา) โต๊ะอิหม่ามเป็นผู้นำทางความคิด

ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามและมีหน้าที่นำการปฏิบัติศาสนกิจประจำมัสยิดและพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียน

➢ คุณยายร่วมกับโรงเรียนสอน “ความพอเพียง” ด้วยการประหยัดให้กับลูกหลาน โดยใช้วิธีการให้คิดได้เอง “ให้ ๒๐ บาท กินหมด พรุ่งนี้ให้ ๑๕ บาท ก็ยังหมดอีกก็จะให้น้อยลงอีกในวันต่อไป ถ้าคิดได้มีเงินเหลือกลับมา ก็จะให้ออมไว้และกลับไปให้ยอดเต็ม” (ผู้ปกครองนักเรียน)

➢ ครูของโรงเรียนเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนมุสลิม “มีสมาชิก ๒๐ คน จากหมู่ ๒ และ หมู่ ๓ สมาชิกและครอบครัวจะออมเงินเหลือใช้คนละ ๕๐ บาท ซึ่งกลุ่มจะเก็บทุกวันที่มาเรียนศาสนาเงินออมถูกแบ่งไว้ทำบุญมากกว่าใช้เอง เช่น ออมเงินได้ ๖๐๐ บาท ทำบุญ ๕๐๐ บาท ใช้เองเพียง ๑๐๐ บาท ความไม่สุรุ่ยสุร่าย และใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็น เป็นหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม” (ครูวิทยากรศาสนาอิสลาม)

ความศรัทธาในการเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ

“โรงเรียนบ้านเปล เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน ๓๘ คน ครูจำนวน ๖ คน ตั้งอยู่ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองฯ โรงเรียนบ้านเปลเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโรงเรียนที่พระองค์ไม่เคยเสด็จเยี่ยมมาเป็นเวลานาน ๑๖ ปี นานที่สุดในโรงเรียนตามโครงการพระราชดำริฯ ทั่วประเทศ นี่คือ ข้อมูลที่ดิฉันได้สอบถามจากรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๑ ท่านหนึ่ง ขณะที่ดิฉันกำลังหาข้อมูลเพิ่มเติมในการประกอบการเลือกโรงเรียนหลังจากที่ผ่านการอบรมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารเมื่อปีการศึกษา ๒๕๕๔ ดิฉันตัดสินใจเลือกโรงเรียนบ้านเปลทันทีหลังจากได้ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ...ดิฉันตั้งปณิธานอย่างแน่วแน่ที่ว่า ดิฉันจะบริหารจัดการโรงเรียนบ้านเปลให้มีคุณภาพนักเรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่งและมีความสามารถพิเศษตามศักยภาพของตนเอง โรงเรียนจะเป็นที่ยอมรับของชุมชน...” (ผู้บริหารโรงเรียน)

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยี่ยมโรงเรียนบ้านเปล ในวันที่ ๑๗ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ สร้างความปลื้มปิติยินดีให้แก่ดิฉันในฐานะผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนชาวบ้านเปล ทุกคนต่างเฝ้ารอคอยรับเสด็จ

เมื่อครั้งเสด็จ พระองค์ทรงมีพระกระแสรับสั่งชื่นชมในความสำเร็จจากผลการดำเนินงานทุกด้านของโรงเรียน ก่อนเสด็จ-ขึ้นประทับรถพระที่นั่ง พระองค์ทรงมีกระแสรับสั่งให้กำลังใจและชื่นชมในการบริหารงานของดิฉัน กระแสรับสั่งในครั้งนั้นสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ดิฉัน คุณครูและนักเรียนทุกคนของโรงเรียนบ้านเปล...” (ผู้บริหารโรงเรียน)

“ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขมาตรวจฟันด้วยตนเองเพื่อให้แน่ใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ เราทำตั้งแต่อุด ถอน ขูดหินปูน ทำให้มีผู้เรียนที่ฟันผุไม่ถึงร้อยละ ๓๐” (ทันตสาธารณสุข)

“โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ มักได้รับการสนับสนุนเต็มร้อยจากหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ สำหรับสำนักงานเขตฯ มีงบประมาณสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอในการแก้ปัญหาทุกโภชนาการ การขาดอาหารเข้า การอบรมครูตามที่โรงเรียนขอ...การส่งเสริมโครงการดีๆ ไปยังโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ เป็นอันดับต้นๆ” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑)

ความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรของโรงเรียน

“โรงเรียนนี้เหนื่อยมากทั้งครู ผอ. และนักเรียน บางครั้ง ผอ.ต้องนอนที่โรงเรียน แต่ด้วยความรัก ความภูมิใจในโรงเรียนมีการหาภาคีเครือข่ายเยอะมาก” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑)

“ถึงแม้เราไม่มีอำนาจกำกับ แต่เราใช้วิธี
กำกับการดูแลและส่งเสริม แต่สำหรับโรงเรียนนี้
มีศักยภาพของบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ครู
และนักเรียน จนได้รับรางวัลสูงสุดด้านบัญชีสหกรณ์
และรางวัลชมเชยด้านการจัดประชุมสหกรณ์ ...ตอนนี้
๒๘ โรงเรียนมาดูงานด้านสหกรณ์ที่นี่...จุดเด่นของ
โรงเรียนนี้อีกอย่างคือ นักเรียนสามารถนำเสนอ
เกี่ยวกับงานสหกรณ์ และบรรยายเรื่องสหกรณ์
ให้เพื่อนๆ ด้วยตนเองได้ ด้วยการฝึกฝนของ ผอ. และ
ครู แล้วเขาก็ไม่มีปลูกผักซี” (สนง. สหกรณ์จังหวัด)

“คำถามว่าช่วยโรงเรียนแล้วได้อะไร...ยัง
มองไม่เห็นว่าได้อะไรตอบแทน ...เท่าที่ทราบ
ว่าโรงเรียนนี้มีบุคลากร มีครูที่มีความสามารถมาก
ด้านการพัฒนา” (ห้างหุ้นส่วนจำกัดนคราธิวาส
โรงไม่หิน)

“มองว่าในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กที่ไม่สบาย ที่นี้ครูจะใส่ใจพานักเรียนไปส่งที่
โรงพยาบาลเป็นการส่วนตัวโดยไม่ต้องรอให้ผู้ปกครองพาไปเหมือนที่อื่น” (โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบลกะลุวอเหนือ)

“ความสำเร็จของโรงเรียนนี้อยู่ที่ ครูรับผิดชอบ สนใจ มีความเสียสละ และจิตอาสา ผู้บริหาร
ให้การสนับสนุนติดตามทำให้งานประสบผล” (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนราธิวาส)

“การประสานงานกับโรงเรียนเป็นเรื่องง่ายมากเพราะโรงเรียนนี้ให้ความร่วมมืออย่างดี โดย
เรามีเจ้าหน้าที่สองคนมาติดตามแผนทุกเดือน ทางโรงเรียนต้องส่งรายงานบุคคลปีละสองครั้ง การให้
ความรู้กับนักเรียนก็โดยโรงเรียนจัดให้คณะกรรมการสหกรณ์โรงเรียนเข้ามารับฟังจำนวน ๑๑ คน”
(สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด)

“ครูจัดกิจกรรมที่ทำให้ประหยัด ประเมินจากที่ผ่านมา มีนักเรียนและคนจากชุมชนร่วม
กิจกรรมมากขึ้น” (ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน)

ความมีน้ำใจให้แกกัน การวางใจ การรับฟัง และรู้บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

“...ทำงานนี้ก็ต้องเรียนรู้ว่าผู้บริหาร และผู้ร่วมงานเขาอมรับเราหรือไม่ ยิ้มแย้มต้อนรับเรา
หรือไม่ ที่โรงเรียนนี้เข้ามาทุกครั้งได้กินกาแฟทุกครั้ง...ถึงแม้งบประมาณซื้ออาหารจะไปตรวจพยาธิ
ได้หายไปแต่ครูก็ให้ความร่วมมือดียังเก็บได้อยู่ ขนาดมาเก็บอาหารครูก็ยกกาแฟมาให้เลยต้อง

ปฏิเสธ ที่สำคัญคือการไว้วางใจซึ่งกันและกัน การรับฟัง และการรู้บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย”
(โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกะลุวอเหนือ)

“...นักเรียนขาดสารอาหาร จึงชวนพ่อแม่มาคุยกับโรงเรียน เชิญอนามัยมาที่โรงเรียน
ด้วย...โรงเรียนดูแลการทานอาหารถูกหลักโภชนาการ...แม่ๆ มาปรุงอาหารให้ที่โรงเรียนและนำกลับไป
ทำที่บ้านด้วย...” (ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา)

การให้ความรู้ไปพร้อมๆ กับการให้ปัจจัยสนับสนุนการผลิตและเรียนรู้

“เดิมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันเริ่มมาก่อน โดยมีกิจกรรมคือ การผลิตอาหารให้
บริโภคในโรงเรียน และสอนเด็กให้สามารถไปประกอบอาชีพได้เพราะที่นี่เด็กจบ ป. ๖ แล้วมักไม่
ศึกษาต่อ ซึ่งเด็กที่จบไปแล้วจะสามารถนำความรู้การผลิตพืชอาหารไปประกอบอาชีพได้ ...ปัจจุบันงบประมาณสนับสนุนค่าอาหารกลางวันเพิ่มเป็น ๒๐ บาท/คน/วัน คิดว่าเพียงพอโดยที่เด็กไม่จำเป็นต้อง
มาปลูกพืชเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ก็สามารถใช้จ่ายเงินนี้ไปซื้อจากตลาดมาได้เลย แต่จุดมุ่งหมายของการมี
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันคือ เด็กได้เรียนรู้ และมีอาหารที่ปลอดภัย ต่อเนื่องจากนี้ได้ก็ยัง
รู้จักวิธีการสหกรณ์ การทำงานเป็นกลุ่ม” (สนง.เกษตรอำเภอ)

“สอนลูกหลานให้ประหยัด ปลูกพืชผักสวนครัว สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ใช้ในครัวเรือน มีคนขอซื้อ
บ้างก็ขาย ให้เงินเด็กพอควร มีการอธิบายเหตุผลและแต่ละวันมีการจดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย”
(ผู้ปกครอง)

“...ดูแลใกล้ชิด หางานให้รับผิดชอบ ให้ทำงานอยู่กับงาน ให้รางวัลโดยพาไปเที่ยวพร้อมกับ
ครอบครัว” (ผู้ปกครอง)

“...ใช้วิธีการตกลงกัน ให้เงิน ๒๐ บาท ใช้ ๑๐ บาท เก็บ ๑๐ บาท เชียร์ให้ฝากเงิน”
(ผู้ปกครอง)

ความยั่งยืนของโครงการ

ความยั่งยืนของการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่อไปนี้

๑. นักเรียนในโรงเรียนเป็นมุสลิมทุกคน โรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม และการแสดงความเข้าใจอย่างเชื่อมั่นว่าหลักศาสนาอิสลาม สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกชาวไทยมุสลิม ในคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน คณะครู หน่วยงานภาคีเครือข่าย และครอบครัวนักเรียน เป็นสิ่งยืนยันความยั่งยืนในการร่วมกันดำเนินงานให้โรงเรียนมีคุณภาพ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อความเข้าใจแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ)

๒. การมีผู้บริหารที่ทุ่มเท เสียสละ มีอุดมการณ์

“...การคัดเลือกบุคลากรหรือผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ สำคัญจริงอยู่ที่ทุกคนสามารถจะพัฒนาได้ แต่ก็ยังมีปัจจัยเสริมการทำงานไม่เหมือนกัน ถ้าหากให้צהให้การปฏิบัติที่ดีของที่นี่ยั่งยืน การคัดเลือกบุคลากรโดยเฉพาะผู้บริหารที่ต้องมีคุณสมบัติคือ ความเสียสละ มีอุดมการณ์ และหน่วยงานคัดเลือกบุคลากรต้องไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๑)

“ผู้บริหารของโรงเรียนมุ่งมั่น ใจกล้า กล้าตัดสินใจ ทำตัวเป็นแบบอย่าง และลงมือทำงานร่วมกับครู และนักเรียน” (กลุ่มครู)

๓. การมีส่วนร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน ทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ

“...โรงเรียน ครู ผู้บริหารต้องสานต่อ และชุมชนต้องร่วมให้การสนับสนุน รับรู้ในกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียน...” (สำนักงานเกษตรอำเภอ)

“...การยั่งยืนนั้นชุมชนต้องมามีส่วนร่วมรับรู้ และมีการขยายออกไปภายนอก ขณะเดียวกันข้างนอกเข้ามาในโรงเรียน การขยายพันธุ์สัตว์ไปสู่ครอบครัวทำให้มีการขยายทั้งผลผลิต ละครายจ่ายของครอบครัว และมีการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการลดรายจ่าย และเพิ่มการบริโภคอย่างปลอดภัย...” (สนง.ปศุสัตว์)

“ในมุมมองของสาธารณชนมองว่านักเรียนต้องมีน้ำหนักตามเกณฑ์ซึ่งเป็นผลมาจากการทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ดังนั้นเมื่อเด็กทำอะไรที่โรงเรียนก็ต้องนำไปบอกพ่อแม่ให้ทำที่บ้านเช่นกัน” (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกละลูอเหนือ)

๔. ความสามารถแปลงผลิตผลที่เกินบริโภคเป็นรายได้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

“ในเรื่องความพอเพียง ถ้าไม่มีการพาณิชย์เข้ามาเกี่ยวข้องก็จะไม่ยั่งยืน มองว่าตอนนี้ชาวบ้านมีความรู้เรื่องการผลิตหมดแล้ว หากผลิตจนเหลือแล้วจะส่งไปไหน ทุกอย่างทีผลมีต้นทุนและก็ไม่ต้องการเพียงแค่มืออาหารแต่ปัจจัยอื่นๆ การที่โรงเรียนและชุมชนมุ่งเน้นการผลิตและบริโภคภายในอย่างเดียวจะไม่ยั่งยืนหากไม่มีรายได้เข้ามาจุนเจือครอบครัว” (ห้างหุ้นส่วนจำกัดนราธิวาสโรงโม่หิน)

“มองว่ากว่า ๓๐ ปีที่มีการปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความยั่งยืนที่จะให้เกิดขึ้น มองว่าการตลาดสำคัญ ตอนนี้โรงเรียนในโครงการฯ สามารถปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่ปลอดภัยได้แล้ว หากจะทำให้โรงเรียนและชุมชนต่างรู้เห็นคุณค่ามากขึ้น คงต้องมีอีกก้าวหนึ่งคือมีการเปิดตลาดจำหน่ายให้เป็นตัวเงินมาหมุนเวียนจะยั่งยืน ให้เห็นคุณค่าที่เป็นตัวเงินนอกเหนือจากคุณค่าในเรื่องโภชนาการ ซึ่งจะทำให้เกิดผลพลอยได้คือการประชาสัมพันธ์ อย่างน้อยถ้าโรงเรียนในโครงการฯ รวมตัวกันและภาคีเครือข่ายเป็นหน่วยหนุนเสริมให้โรงเรียน มีการทำโลโก้ แม้ว่าตอนแรกจะขาดทุนแต่ก็ถือว่าน่าจะได้กำไร” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑)

๕. คุณสมบัติของบุคลากรที่บากบั่น สู้งาน อยู่นาน ทำงานต่อเนื่อง เรียนรู้จากรุ่นพี่ และมีความเสมอต้นเสมอปลาย

“...เรื่องของคุณภาพที่นี่ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริฯ แห่งอื่นดูจากรางวัลที่เด็กที่นี่ทำได้ และผลงานเชิงประจักษ์...โดยเฉพาะครูที่นี่เป็นต้นแบบที่ไม่เคยบ่น มีอะไรมาก็ทำ สู้ยิบตา ทำงานต่อเนื่อง อยู่มานาน คนใหม่ดูจากรุ่นพี่ ภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือพร้อมเพรียง” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต ๑)

๖. ความยั่งยืนเกิดจากการทำอย่างต่อเนื่อง โดยไม่หยุดชะงักแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร
“เราทำงานนี้กันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ จนเกิดความเคยชิน แสดงให้เห็นว่ามีความยั่งยืน
อยู่ได้แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารแต่ละครั้ง” (กลุ่มครู)

๗. การกำหนดเป็นแผนพัฒนาแบบระยะยาว

“ถ้าเป็นไปได้แผนพัฒนาของโรงเรียนและของภาคีเครือข่ายตั้งแต่ระดับจังหวัดควรมี
ระยะยาว ๓-๕ ปี แม้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารเป็นใครก็ตาม ก็จะไม่เป็นอุปสรรคเพราะคนใหม่
รู้แล้วว่าจะต้องทำอะไรอย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๑)

แนวคิดเรื่องศูนย์การเรียนรู้

การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนตามมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ
โรงเรียน มีดังนี้

๑. การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องแน่ใจว่าผู้บริหาร คณะครู และ
บุคลากรที่มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งนักเรียนต้องรู้ก่อนว่าตนเองเข้าใจเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงอย่างรู้จริง รู้ลึก อย่างไรก็ตามบอกได้ว่าโรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้วระดับหนึ่ง (คณะ
กรรมการสถานศึกษา)

๒. โรงเรียนบ้านเปลควรวพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกับ
ตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนมากขึ้น เช่น ในเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษานราธิวาส เขต ๑ แต่เดิมมีเพียง ๑๙ แห่ง ปัจจุบันเพิ่มเป็น ๒๑ แห่ง แต่โรงเรียนขนาดกลางและ
ใหญ่ก็สามารถมาร่วมเรียนรู้ได้ (ผู้บริหารโรงเรียน)

๓. การรับผู้สนใจศึกษาดูงานจะยังคงเป็นครั้งคราว เพียงครั้งวันหรือหนึ่งวัน หากจะขยาย
เวลาติดต่อกันนานขึ้นต้องขอความร่วมมือจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองในเรื่องวิชาการและ
สถานที่ ถึงแม้ว่าศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนจะมีความพร้อมด้านสื่อสภาพจริง ซึ่งนำมาสาธิตและให้
ปฏิบัติจริง ในระยะต่อไปจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีและสื่อที่แจกได้ (ผู้บริหารโรงเรียน)

๔. โรงเรียนควรพร้อมที่จะเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพราะเท่าที่ผ่านมาได้ปฏิบัติอยู่แล้ว โดยรับ
คณะศึกษาดูงานเป็นครั้งๆ ไป จากประสบการณ์ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้อยู่เนืองๆ ครูจึงมีความ
มั่นใจว่าโรงเรียนสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้ โดยวิธีการที่ถนัดทำคือ
จัดนิทรรศการแสดงกิจกรรมของโครงการที่ทำในโรงเรียน และใช้นักเรียนเป็นวิทยากร ร่วมกับครู
ซึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ก็สามารถทำได้แล้ว (คณะครู)

๕. หน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนเน้นเรื่องการเรียนรู้พื้นฐานซึ่งนำไปปฏิบัติได้จริงมาก
กว่าการฝึกนักวิชาการ

“...ปัจจุบัน มีโรงเรียนขนาดเดียวกันที่อยู่ต่างอำเภอเข้ามาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินด้านนี้ นอกจากนี้ทางเขตพื้นที่ฯ ก็นำมา การจัดเตรียมรับคือ การจัดนิทรรศการกิจกรรม ๖ กิจกรรม การสาธิตการแปรรูปอาหารต่างๆ ที่เรียนในวิชาการงานฯ โครงการต่างๆ ที่มีในโรงเรียน เช่น นวดแผนโบราณ และการแปรรูปขยะรีไซเคิลโดยให้นักเรียนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เป็นวิทยากรโดยมีครูผู้สอนร่วมสังเกตการเรียนรู้...” (ครู)

“...การจัดฐานการเรียนรู้เรื่องการทำบัญชีสหกรณ์ จัดเป็นฐานการเรียนรู้ ๓ ฐาน โดยให้นักเรียนที่อยู่ในโครงการที่มีความเก่ง กล้าพูด กล้าแสดงออก เป็นผู้ให้คำบรรยายประจำฐาน...” (ครู)

๖. นักเรียนทำหน้าที่เป็นวิทยากรประจำศูนย์เพื่อนำเสนอ และอธิบายความรู้ต่างๆ ประจำ ศูนย์ แต่นักเรียนต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือ พูดไทยชัด มีความรู้จริงซึ่งจะทำให้กล้าพูด กล้าแสดงออก

“...จากประสบการณ์มองว่านักเรียนจะเป็นวิทยากรศูนย์การเรียนรู้คือ รู้จริงก็จะกล้า นำเสนอ กล้าพูด” (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ)

“...ปัจจุบันนักเรียนสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้กับนักเรียนโรงเรียนอื่นๆ...” (วิทยาลัย สารพัดช่าง,)

“เด็กที่นี้พูดไทยได้ชัด การนำเสนอเด็กกล้าแสดงออก ที่ทำมาก็เป็นที่ประทับใจของ โรงเรียนอื่น นำความภูมิใจมาให้ มักได้รับคำชมเชยจากโรงเรียนอื่นที่พามาดูงานที่นี้ว่ามาดูงาน บ้านเปลป็นี่โอเคมาก โดยเขาจะจัดเป็นฐานการเรียนรู้” (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนราธิวาส)

๗. การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับรู้ และมีส่วนร่วม “การเป็นศูนย์การเรียนรู้มีความเป็นไปได้คือ ชุมชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียนไม่มาก แต่ ความต่อเนื่องคือการทำ และการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรู้ว่าลูกหลาน/โรงเรียนมีดีอะไร ให้ชุมชนรับรู้ และมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง...” (เทศบาลนราธิวาส,)

“โรงเรียนนี้ได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนนาร่องด้านดนตรี และการนวด โดยหน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุน โรงเรียนน่าจะเป็นหน่วยประชาสัมพันธ์ และเป็นแกนกลางพาคนมาดูงาน” (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์)

“โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม โครงการของโรงเรียน ได้แก่ ป้าย คัทเออร์ แผ่นภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การศึกษาดูงาน และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้” (ผู้บริหารโรงเรียน)

เรื่องเล่าความสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เรื่อง อาหารเช้า ... สำคัญไฉน ?

ผู้เล่า นางรอป๊ะ โตะเฮ็ง ครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านเปล ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

ดิฉันเป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเวลา ๕ ปี และเป็นครูที่ปรึกษาของนักเรียน ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้จัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และคัดกรองนักเรียน ในแต่ละปีจะเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแตกต่างกันไป ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ดิฉันค้นพบว่า เด็กชายมุฮัมมัดฮิดฟาร์ มะลาซิง มีชื่อเล่นว่า ปังเล็ก ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ มีรูปร่างเล็ก ผอมบาง ซีด อ่อนแอ มีนิสัยเงียบ ไม่สดใส ไม่ร่าเริง ไม่ชอบการอ่าน การเขียน แต่ชอบวาดรูป

ดิฉันได้ไปเยี่ยมบ้าน พบว่า นักเรียนอาศัยอยู่กับตา ยาย ซึ่งมีอายุมากแล้ว แม่ไปทำงานต่างจังหวัด น้องปังเล็ก ไม่ชอบรับประทานอาหารเช้า ไม่อยากไปโรงเรียน ดิฉันได้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ว่า น้องปังเล็ก มีภาวะทุพโภชนาการ โดยมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ และตอนนี้ผู้บริหารโรงเรียน มีนโยบายแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ (จัดอาหารเช้าให้กับนักเรียน) ผู้บริหารและดิฉัน ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการนี้ ได้จัดประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ กำหนดกิจกรรมการรับประทานอาหารเช้าร่วมกันที่โรงเรียน โดยมีคุณครูดูแลวันละ ๒ คน ใช้เวลาเช้า ช่วง ๐๗.๓๐ น. - ๐๘.๐๐ น. ทุกวัน ปรากฏว่า น้องปังเล็ก ไม่เคยมาตามเวลาที่กำหนด เพราะไม่ชอบรับประทานอาหารเช้า ดิฉันจึงคิดหาวิธีการแก้ปัญหา โดยการพูดคุยและโอบกอด และถามน้องว่า “น้องปังจะกินอะไรเอ่ย” น้องปังไม่ตอบ สายหน้า วันนี้จะเขียนหนังสือใหม่ น้องปังตอบ “ไม่อยากเรียน” นี่คือ คำตอบ พร้อมก้มหน้า ดิฉันก็ไม่ท้อ คิดว่าจะทำอย่างไรดี แล้วก็ถามว่า “พรุ่งนี้น้องปังอยากกินอะไร” คำตอบ คือ “อยากกินข้าวหมกไก่” ดิฉันดีใจที่น้องปังเล็กตอบคำถาม และเมื่อถึงวันพรุ่งนี้ดิฉันได้นำข้าวหมกไก่ มาให้นักเรียนทั้ง ๘ คน ที่มีภาวะทุพโภชนาการ รวมทั้งน้องปังเล็ก วันนี้น้องปังเล็กมาโรงเรียนตั้งแต่เช้า ได้กินข้าวหมกตามความต้องการ วันต่อมาดิฉันจะถามเด็กๆ ว่า “พวกเราต้องการทานอะไรเช้าพรุ่งนี้” ครูจะจัดมาให้ตามความต้องการ และผอ.กับครูจะมีรางวัลให้คนที่สามารถทำน้ำหนักได้ตามเกณฑ์หรือมีน้ำหนักสูงขึ้น เพื่อให้เด็กๆ มีกำลังใจในการรับประทานอาหารเช้า หลังจากนั้นเป็นต้นมา น้องปังเล็กและเพื่อนๆ ทั้ง ๗ คน มารับประทานอาหารเช้าร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนทุกคนที่มีภาวะทุพโภชนาการ มีน้ำหนักและส่วนสูงได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ภายในเวลา ๔ เดือนที่โรงเรียนได้ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ น้องปังเล็ก มีหน้าตาสดใส ร่าเริง ยิ้มแย้ม ขยันอ่าน เขียนมากขึ้น ดิฉันในฐานะครูคนหนึ่งที่เป็นผู้รับผิดชอบ

ดำเนินโครงการนี้ คิดว่า การให้กำลังใจ เข้าใจ เข้าถึง หรือการสร้างแรงเสริมทางบวก การให้ความรัก
ดูแล เอาใจใส่ ดูแลแบบแม่ดูแลลูก แบบครอบครัวเล็กๆ ของโรงเรียนบ้านเปล ให้แก่นักเรียนอย่าง
จริงใจ มีผลต่อสภาพทางด้านจิตใจของเด็กๆ เป็นอย่างมาก ที่สำคัญที่สุด คือ อาหารเช้า มีความสำคัญ
สำหรับนักเรียนวัยเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะ “น้องป้งเล็ก” คนนี้ ดิฉันตั้งใจมากที่สามารถทำให้
ชีวิตของน้องสดใส ร่าเริง เห็นนัยน์ตาของน้องมีความสุข อยากมาโรงเรียน มีความสุขในการเรียน
และมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนต่อไป

เรื่องเล่าจากชุมชน

เรื่อง เมื่อสวนมะนาวเข้าชุมชน

ผู้เล่า นางชาคริยา วิรวรงค์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนวิชาการและวัสดุ
อุปกรณ์ ได้แก่ ต้นกล้าและกิ่งพันธุ์มะนาว บ่อซีเมนต์ อุปกรณ์ตอกิ่ง และระบบการให้น้ำ แก่
โรงเรียนบ้านเปลเพื่อดำเนินกิจกรรมโครงการปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๕
นายมุหัมมัด ยูनु และนางชาคริยา วิรวรงค์ สองสามีภรรยาอยู่บ้านเลขที่ ๑๙ หมู่ ๓ บ้านเปล ตำบล
กะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียน เข้าไปร่วมกิจกรรมโครงการ
ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ซึ่งงานส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ให้การสนับสนุน
เช่นกัน โดยผู้ปกครองทั้ง ๒ ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรสาธิตการตอกิ่ง จึงได้เรียนรู้วิธีการปลูกมะนาว
ในบ่อซีเมนต์ แล้วกลับไปขยายต่อที่บ้าน โดยเริ่มต้น ๒ บ่อ ในปัจจุบันได้ลงทุนดำเนินการเป็น ๒๐๐
บ่อในที่ดินหลังบ้านตนเอง

เหตุผลที่นายมุหัมมัด ยูनु และนางชาคริยา วิรวรงค์
สนใจขยายผลงานเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโรงเรียนบ้านเปล เพราะ
พระดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่ว่า “ทำอะไรก็ได้ที่เด็กกินได้” เลยปลูกมะนาว และกำลังเรียนรู้
การเลี้ยงปลาจากโรงเรียน จะนำมาขยายทำ ๔ ล็อก และ
กำลังจัดสวนมะนาว ๒๐๐ ต้น ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
อย่างเป็นทางการ ปัจจุบันได้ให้บริการเป็นแหล่งเรียนรู้แล้ว
มีสมาชิกในชุมชนและนักเรียนมาเรียนรู้ โดยเจ้าบ้านทั้ง ๒ คน
ใช้วิธีการทำให้ดูและสร้างความอยากรู้อยากเห็น ผลผลิต
ที่เกิดขึ้นในบ้านของผู้เรียน รู้โดยตัวผู้เรียนเอง

เมื่อจัดตั้งสวนมะนาวเป็นแหล่งเรียนรู้ทางการแล้ว คาดว่าจะมีสมาชิกเข้าร่วมเป็นกลุ่มดำเนินงาน ประมาณ ๑๐ – ๑๕ คนก่อน นางชาคริยาจะเป็นประธานกลุ่มและจะเปิดรับสมาชิกทั้งหญิงและชาย กิจกรรมจะเริ่มจากการปลูกพริก ข่า มะกรูด มะนาว มะเขือยาว พริกใหญ่ โดยให้สมาชิกของกลุ่ม ปลูกที่บ้านของตนเอง ปลูกดุกที่เลี้ยงไว้จะนำมาตากแห้ง และนำไปทำน้ำพริกพร้อมกับพืชผักสวนครัว ที่ปลูกไว้ นอกจากนี้ทำน้ำพริก ประธานจะศึกษาด้วยตนเอง วิธีการทำน้ำมะนาวปั่นหรือมะนาวเกล็ดหิมะ โดยสินค้าจะวางขายที่ศาลาหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ และที่ทำการของกลุ่ม

นักวิชาการเกษตรของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จะเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมทางวิชาการ ในการผลิตและแปรรูปอาหารให้หลากหลายจากพืชผลการเกษตรที่แหล่งเรียนรู้ และสมาชิกของกลุ่ม ดำเนินงานจะร่วมกันพัฒนา รวมทั้งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จะเสริมการผลิตครบวงจร อาหารจากผลผลิตการเกษตร เช่น น้ำพริก ที่คนไทยมุสลิมปรุงเองทำให้ได้ฮาลาลซึ่งจะช่วยตลาด ขยายตัวได้ กิจกรรมดังกล่าวทั้งหลาย จะให้นักเรียนจากโรงเรียนบ้านเปลมี่มีส่วนร่วมเรียนรู้และร่วมทำ ด้วย โดยนักเรียนจะได้รายได้เสริมด้วย

โรงเรียนบ้านเปลมี่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต ๑ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ซึ่งทุกคนเป็นนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และส่วนใหญ่เป็นเด็กกำพร้าหรือถูกทอดทิ้ง ลักษณะการดำเนินงานของโรงเรียนจึงเป็นทั้ง การพัฒนาและการสงเคราะห์เด็ก เยาวชน รวมทั้งการมุ่งปลูกฝังทักษะการอาชีพ เช่น การเกษตร การแปรรูปอาหารจากผลผลิตการเกษตร การสร้างผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ และการนวดแผนไทย ซึ่งในปัจจุบันได้สร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียนส่วน หนึ่งแล้ว

ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนของรัฐ แต่ได้รับความร่วมมือสนับสนุนอย่างดี สม่าเสมอต่อ เนื่องจากหน่วยงานเอกชน การปกครองส่วนท้องถิ่น และจากชุมชน นอกเหนือจาก หน่วยงานภาคีเครือข่ายภาครัฐต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนตามพันธกิจของ แต่ละองค์กร การดำเนินงานของโรงเรียนจึงได้มีภาคีเครือข่ายจากภาคส่วนต่างๆ มาสนับสนุนจนประสบความสำเร็จในเชิงประจักษ์ด้วยดีมาตลอด จากโรงเรียนเล็กๆ ที่ไม่ค่อยมี

ผู้คนรู้จัก ไม่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆ กลายเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพนักเรียน นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้มากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากการทดสอบระดับชาติ นักเรียนได้แสดงความสามารถด้านต่างๆ จนได้รับรางวัลในระดับต่างๆ มากมายจนเป็นที่ยอมรับ

ความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกิดจากความศรัทธาในองค์สมเด็จพระเทพฯ และจากการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เป็นคนไทยมุสลิมมีความเชื่อมั่นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักศาสนาอิสลามมีความสอดคล้องกัน วิธีการดำเนินงานจึงปราศจากความขัดแย้งและได้เป็นไปตามเป้าหมายร่วมที่สนับสนุนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกันของเด็ก เยาวชน พ่อแม่/ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และบุคลากรของโรงเรียน และของหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อส่งผลต่อการดำเนินการต่างๆ ให้นักเรียนมีโภชนาการและสุขภาพอนามัยดี สามารถเจริญเติบโตและพัฒนารอบด้านได้อย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน และให้เป็นพื้นฐานของนักเรียนในการศึกษาต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับ และเมื่อจบแล้วไม่ศึกษาต่อสูงขึ้น ก็สามารถมีพื้นฐานประกอบอาชีพได้

ภาคผนวก

รายชื่อผู้แทนหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มาให้ข้อมูล

๑. นายธเนศ พรหมแก้ว ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ตำบลกะลุวอเหนือ
๒. นางรุชหละ บันอาแซ เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
๓. นายอัสมิรี แวเต็ง นายกเทศมนตรีตำบลกะลุวอเหนือ
๔. ร.ท.จำลอง เพ็ชรฤทธิ์ รองผบ.ร้อย ร.๔ ฉก.๓๓
๕. นายอดิศักดิ์ อภิรัชชากุล ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สพป.นราธิวาส เขต ๑
๖. นายคำนึ่ง จินตัง เกษตรอำเภอเมืองนราธิวาส
๗. นางสาวปาจริย์ โคตรปัญญา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ชุดวิทยากรพิเศษทหารเสือนวมินทร์าชีนี
๘. จ.ส.อ.วินัย ประดาสุข ประมงอำเภอเมืองนราธิวาส
๙. นายจรรุญ ชลหัตถ์ นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ
๑๐. นางสาวเสาวคนธ์ หน่อแดง นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
๑๑. นางยาลีนา สุขะตา หัวหน้าศูนย์ประสานงานวิชาการ ๑ มนร.
๑๒. นางสาวฟาร่าห์ นิบือซา นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ศูนย์ฯพิบูลทอง
๑๓. นายจรัส สิ่งประจิม ปศุสัตว์อำเภอเมืองนราธิวาส
๑๔. นายพีระศักดิ์ เพ็ชรพรหม นักวิชาการประมงปฏิบัติการ
สำนักงานประมงจังหวัดนราธิวาส
๑๕. นายประพัฒน์พงศ์ ทักษิณสัมพันธ์ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส
๑๖. นางสาวภาวดี เป้าวิวัฒน์ วิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส
๑๗. นางสาวปวีณา ศรีสุรัตน์ เทศบาลตำบลกะลุวอเหนือ
๑๘. นายเอसानนดี แลณี หจก.นราธิวาสโรงไม้หิน
๑๙. นางสาวสุปรีดา มณีแดง
๒๐. ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ นราธิวาส

รายชื่อกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนที่มาให้ข้อมูล

๑. นายเสวี จิปุเง้าะ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้ใหญ่นบ้าน หมู่ ๓
๒. นายอับดุลลาเต๊ะ สาและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนองค์กรศาสนา
โต๊ะอิหม่ามประจำมัสยิดบ้านเปล
๓. นายมานะ ดาอ๊ะยะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. นายรอมือลี อีซอ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้แทนองค์กรชุมชน
๕. นายสมบรูณ์ ปกสี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทน อปท.
๖. นางมัจนี๊ะ ปือราเฮง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนศิษย์เก่า
๗. นายสำสูติง มามู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนผู้ปกครอง
๘. นายซอปี หะยืออาแ้ว ผู้ปกครองนักเรียน
๙. นางละแอะเฮาะ สามะแอะ ผู้ปกครองนักเรียน
๑๐. นางมารีแย ยะโกะ ผู้ปกครองนักเรียน

รายชื่อผู้บริหาร และครูที่มาให้ข้อมูล

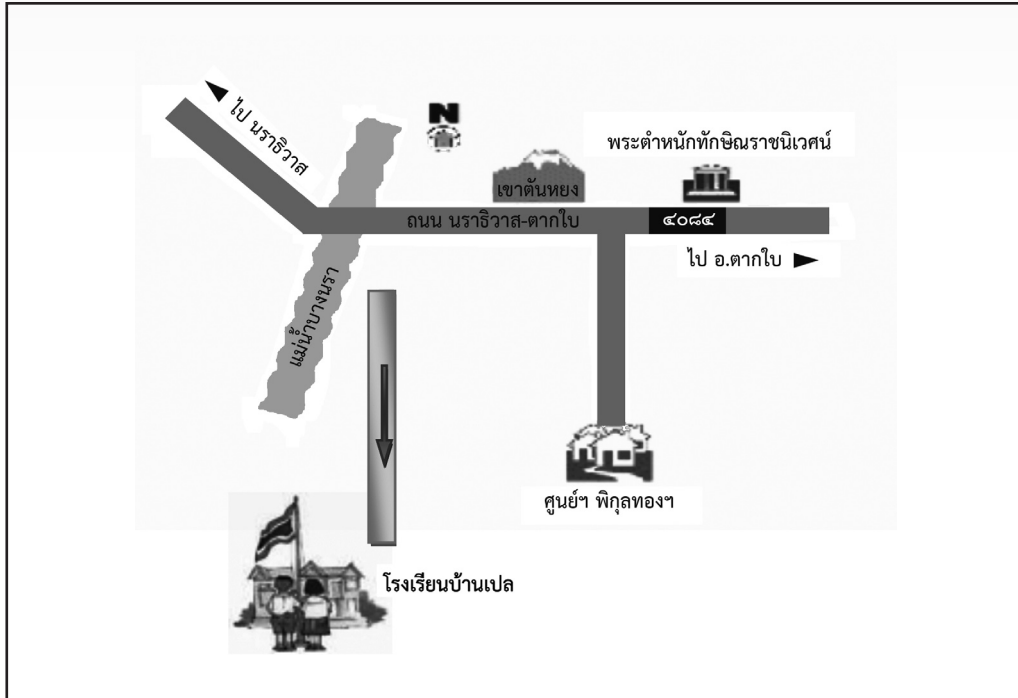
๑. นางสาวนงนุช กังยอด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปล
๒. นางโศรดา สะนิ วิทยากรสอนอิสลามศึกษา
๓. นางทิมภาพร ปักษิณศิริ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเปล
๔. นางนัทฐิรา แก้วมณี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเปล
๕. นางอรวิไล ปลอดมณี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเปล
๖. นางรอปีอะ โต๊ะเฮ็ง ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านเปล
๗. นางสาวอรนุช ทองศรีเทพ ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านเปล
๘. นางวนิดา บินซาเรฟ พนักงานราชการโรงเรียนบ้านเปล

รายชื่อนักเรียนที่มาให้ข้อมูล

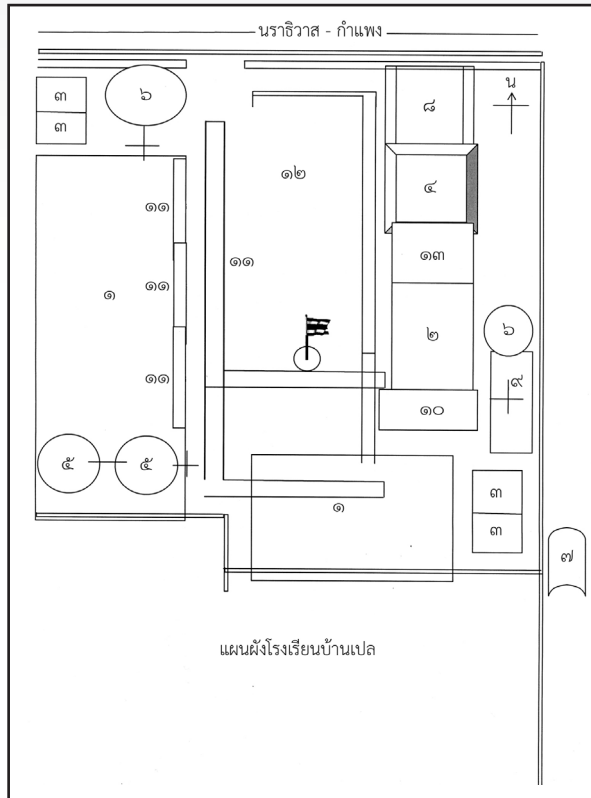
๑. ด.ญ.ฮัฟซะห์ มามู	นักเรียนชั้น ป.๖
๒. ด.ช.อับดุลเลาะ ยูโซ๊ะ	นักเรียนชั้น ป.๕
๓. ด.ช.อาลีฟ ทองอร่าม	นักเรียนชั้น ป.๕
๔. ด.ญ.เจ๊ะนุรไลลา ดอเลาะ	นักเรียนชั้น ป.๕
๕. ด.ช.มุฮัมหมัดรอฮิส หะยีอาแว	นักเรียนชั้น ป.๔
๖. ด.ช.ไซฟูร์ นิโจะ	นักเรียนชั้น ป.๓
๗. ด.ญ.นิฟาตีละห์ มะนอ	นักเรียนชั้น ป.๓
๘. ด.ญ.โรกียะห์ นิโจะ	นักเรียนชั้น ป.๒
๙. ด.ญ.ฟาติน มะยูนุ	นักเรียนชั้น ป.๑

แผนที่โรงเรียนบ้านเปล

เส้นทางที่ไปจากตัวจังหวัดนราธิวาส

แผนผังโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผังบริเวณโรงเรียนบ้านเปล

รายละเอียดประกอบผังในแต่ละรายการ

๑. อาคารแบบ ป ๑ ก

หลังที่ ๑ ลักษณะการใช้งาน เป็นอาคารเรียน ห้องสมุด ห้องเรียนชั้น ป. ๔, ป. ๕ ห้องอำนวยการ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล ขนาด กว้าง x ยาว x สูง = ๘.๖๗ x ๓๖.๔๕ x ๓.๖๐ เมตร มีฝ้าเพดาน ปูพื้นด้วย กระเบื้อง หลังคากระเบื้องลอนคู่

หลังที่ ๒ ลักษณะการใช้งาน เป็นอาคารเรียน ห้องสมุด ห้องเรียนชั้นอนุบาล ๓ ขวบ, ๑ - ๒, ป. ๖ ห้องละหมาด ห้อง ป. ๑ - ๓ ขนาด กว้าง x ยาว x สูง = ๘.๗๔ x ๓๖.๔๕ x ๓.๕๐ เมตร ไม่มีฝ้าเพดาน พื้นซีเมนต์ขัดมัน หลังคากระเบื้องลอนคู่

๒. อาคารเอนกประสงค์ แบบ สปช. ๒๐๒-๒๖ เป็น อาคารประกอบเลี้ยง จัดกิจกรรมต่างๆ ห้องประชุมใหญ่ ขนาด กว้าง x ยาว x สูง = ๐.๗๙ x ๑๒.๓๐ x ๓.๖๕

เมตร ไม่มีฝ้าเพดาน ปูพื้นด้วยกระเบื้อง หลังคา กระเบื้องลอนคู่

๓. ส้วมแบบ สปช.๖๐๓-๒๖ เป็นห้องส้วมสำหรับ นักเรียนและครูชาย หญิง ลักษณะไม่มีฝ้าเพดาน ปูพื้น ด้วยกระเบื้อง หลังคากระเบื้องลอนคู่

๔. บ่อปลาซีเมนต์

๕. โองพระราชทาน

๖. ถังเก็บน้ำฝน

๗. โรงเรือนไก่ (ที่ดินเอกชน)

๘. แปลงเกษตร

๙. โรงเรือนเพาะชำต้นไม้

๑๐. อ่างล้างหน้าแปรงฟันและอาบน้ำละหมาด

๑๑. แปลงไม้ดอกไม้ประดับ

๑๒. สนาม

๑๓. อาคารสหกรณ์

๑๔. โรงเรือนเพาะเห็ด

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

กรมวังผู้ใหญ่ (ว่าที่ร้อยตรี กิตติ ชันธมิตร)
เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน) (๑๗ เมษายน - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘)
เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.กมล รอดคล้าย) (๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.พิษณุ ตุลสุข)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์)
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (นางสาวสมรชนีกร อ่องเอิบ)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายรวิช ตาแก้ว หัวหน้ากลุ่มนโยบายด้านส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สกศ.
นางประวีณา อัสโย นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ สกศ.

คณะนักวิจัย

ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ เลขาธิการมูลนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย
ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ กรรมการมูลนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย
ผศ.ดร.ทัศน์ีย์ ไพฑูรย์พงษ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.กฤษณี คำชาย อดีตคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.สุชีรา มะหิเมือง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รายชื่อผู้ถอดบทเรียน

ผู้เขียน และเก็บรวบรวมข้อมูล

ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผศ.ดร.สุชีรา มะหิเมือง

นายรวิช ตาแก้ว

นางประวีณา อัสโย

กรรมการมูลนิธิเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย

อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
หัวหน้ากลุ่มนโยบายด้านส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สกศ.

นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ สกศ.

จัดทำต้นฉบับและประสานการจัดพิมพ์

นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร

นางสาวธนพร สมหวัง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา สกศ.

